

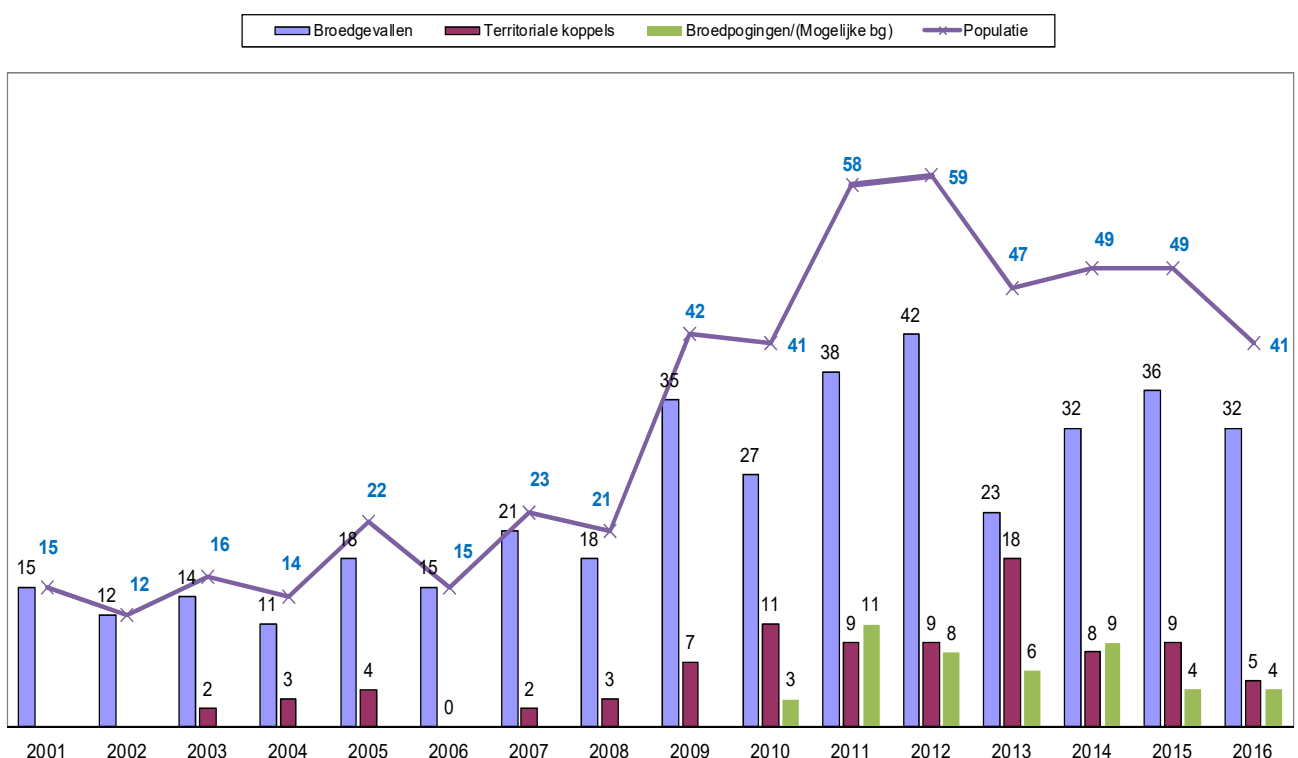

Bruine kiekendief 2016: Een minder kiekendiefseizoen, een daling van de populatie?

Met 41 koppeltjes bruine kiekendieven tijdens het afgelopen jaar 2016 konden we moeilijk spreken van een sterk seizoen. Met deze aantallen zitten we ongeveer in de jaren 2009-2010, terwijl we in de voorbije jaren soms 59 paren hadden of toch minimaal 47. In ieder geval was het een minder seizoen, wellicht door het slechte voorjaar veroorzaakt. Slechte jachtomstandigheden maakten dat er soms heel lange periodes waren waar er geen voedsel werd aangevoerd (voor het vrouwtje tijdens de balts en eileg, voor de jongen later). Dit had niet alleen een invloed op het aantal koppels dat tot broeden kwam, maar ook op het aantal dode jongen in het nest. Maar ook de observaties deed het geen deugd. Vaak was er rond het nest niks te zien, hierdoor werden nesten minder goed opgevolgd. Een onderschatting van de populatie 2016 zal

wellicht een gegeven zijn. Vooral in de polders zagen we het verschil met vorige jaren (23 koppels tov 29 de twee jaren voordien). In de IJzervallei was er evenwel sprake van een stijging van twee paren tot negen koppels. De Blankaart doet het terug uitstekend met drie succesvolle nesten. De nesten van de bruine kiekendief zijn door de waterpeilverhoging terug veilig voor predatoren. Ook het aantal territoriale koppels dat niet tot broeden overging, viel terug van negen naar vijf. Wanneer we de cijfers van de effectieve broedgevallen bij de hand nemen, dan zien we een daling van vier koppels (32 tov 36) maar dat cijfer werd ook behaald in 2014 toen we nog een populatie hadden van 49 stelletjes kiekendieven. Dus de mindere cijfers zijn te relativiseren. Of dit een éénmalige daling is of niet, zal het volgend broedseizoen uitwijzen.

Zekere broedgevallen, territoriale koppels en broedpogingen
bruine kiekendief IJzer en Polder 2001- 2016

Spreiding over de gemeenten

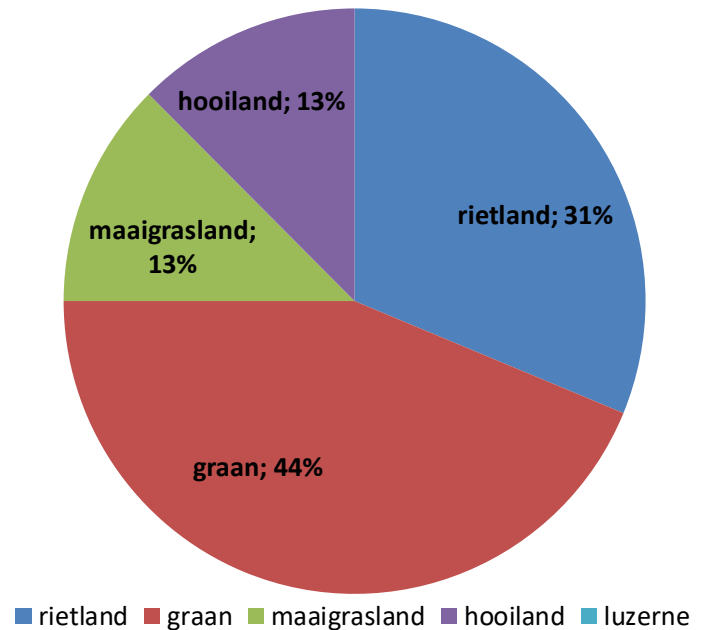
Het grondgebied van Veurne blijkt de laatste drie jaar the place to be voor de kiekendief in de streek met 14 broedparen. Diksmuide volgt al een stuk verder met acht broedende kiekendieven. Lo-Reninge moet het doen met de helft van de Diksmuidse koppels, namelijk vier. Daarna volgen een hele rits gemeenten met twee (Middelkerke) of één koppel (Houthulst, Alveringem, Koksijde en Nieuwpoort).

Het merendeel terug in graan

Ook al was het vooral minder in de polders, het aantal kiekendieven in landbouwgewassen blijft hoog: 44% in graan en 13% in maaigrasland. Samen maakt dat 57% uit van de totale broedpopulatie. Het percentage in maaigrasland alsook in hooiland (13%) vertegenwoordigt een wezenlijk aantal. Vaak opteren we om nesten in gras, voor eind april, niet te beschermen maar gewoon te laten uitmaaien. Aangezien we dan nog vroeg in het broedseizoen zijn, hebben de kiekendieven nog alle tijd om te verhuizen naar graangewassen, waar ze kunnen genieten van relatieve rust tot de dorser er aan komt. Door het slechte voorjaar waren half mei nog verschillende graslanden niet gemaaid en werd geopteerd om toch op een aantal locaties nestbescherming toe te passen. Helaas mislukten alle vier de beschermingsmaatregelen. Soms moedwillig nadat derden het perceel betraden en het volledige nest 'verdween', soms ook doordat de landbouwer de loonwerker niet goed inlichtte en hierdoor het vierkant half 'verdween' bij de landbouwwerkzaamheden. Maar ook gewoon door de onveilige ligging van zo'n vierkant in de omgeving... In 2016 waren er ook vier broedgevallen in hooiland, één ervan mislukte maar de andere drie waren succesvol, waarvan één met een vierkant, bij de andere locaties volgde het maaien later.

Broedbiotoop bruine kiekendief IJzer en Polder 2016

Mooi broedsucces

Ondanks de mindere aantallen toch hier een zeer positief cijfer, 72% van de nesten lukten. 28% mislukten, over alle nesten hadden we informatie over het broedsucces. De vermelde vier mislukkingen in maaigrasland steken er bovenuit, naast drie in rietland en één in gerst (zie verder De Moeren), maar dat is een ander verhaal.

Onbetrouwbaar nestgemiddelde

Er werden slechts vijf nesten bezocht (in het graan) met totaal 21 jongen. Er werden geen jongen geringd of getagd in 2016. Het aantal is echter te gering om hieruit een nestgemiddelde te berekenen.

De Moeren

De Moeren, en in uitbreiding de buitenmoeren, zijn goed voor een 10-tal koppels bruine kiekendieven. Soms zitten die heel kort bij elkaar. Zo was dat vorig jaar het geval tussen de Kosterstraat en de Noordmoerstraat. De bijzondere situatie was de moeilijke bereikbaarheid op die bewuste locaties. De percelen waren namelijk niet rechtstreeks bereikbaar vanop de openbare weg maar slechts via een lange dreef diep inwaarts in De Moeren. Kiekendieven zijn soms (auto)schuw, zeker wanneer die in een dreef staat waar er anders nooit een auto staat. Dat voertuig argwanen ze, ondanks de goeie bedoelingen...

In de maand mei werd vanuit de Kosterstraat op twee locaties nestbouw gezien van vrouwtjes in de gerst. De bedoeling was om in de maand juni deze nesten te lokaliseren in het veld met het oog op de nestbescherming tijdens het dorsen. Het eerste nest werd al vlug ontdekt, het

was relatief ver van de auto in de dreef en het mannetje dropte voedsel en vloog direct weg. Dit is een teken dat er grote jongen zijn die zelfstandig kunnen eten. Een mooi nest van vijf jongen stond bijna klaar om uit te vliegen. Het ander nest bleek moeilijker. Wellicht stond de auto te dicht bij het tweede nest. Dan wat meer achteruit in de dreef. Maar ook dat leverde niet veel op, een vrouwtje bleef maar rondvliegen met prooi en wou niet landen, het mannetje leverde z'n prooien af aan het vrouwtje aan de rand van het perceel maar die vertikte het om haar nest te verraden. Eigenaardig genoeg vloog dat vrouwtje eerder rond een aangrenzend perceel... Zou ik toch miskeken hebben? Het moment van de waarheid is aangebroken. Het dorsen begint, ik zit op een barbecue en moet die even onderbreken, want op zondag doet de boer gewoon zijn werk verder. Van de vijf kiekendieven zijn er al een aantal uit het nest, enkele vliegen vanop het nest reeds omhoog. De resterende jongen worden vastgezet met kippengaas zodat hen niks kan overkomen.

Enkele uren na het dorsen (en na de barbecue) worden de jongen terug 'losgelaten'. Om niet telkens over het gedorste stro te moeten lopen, wandel ik in de rij van het nest. Groot is m'n verbazing wanneer ik op amper vijftig meter van het eerste nest, het tweede nest vind, met nog relatief kleine jongen.

Eén jong is erin geslaagd zonder kleerscheuren te vallen doorheen het rad van de dorser, de twee andere hebben minder geluk, één jong heeft geen poten meer, de andere de toppen van z'n vleugels kwijt. Een spijtig geval natuurlijk, doodjammer.

De jongen worden wat omringd met stro en uit de zon gezet via m'n kippengaas en bamboestokken waarmee ik een halve cirkel probeer te maken.

Een dag later zijn de twee jongen verdwenen (wellicht overleden en verwijderd door de ouders), het andere jong wordt nog gevoederd (door het mannetje van het eerste nest, dus bigamie) maar na een week is dit laatste jong ook verdwenen. Na deze desillusie, kreeg ik niet de reflex om dat aanliggend perceel terug te controleren. Enkele weken later wordt dit toch gedaan en met succes, minimaal drie uitvliegende jongen zijn merkbaar in het perceel (hier met een tweede man)! Drie nesten op amper honderd meter van elkaar in het graan, in een minder seizoen, was toch niet alledaags, weliswaar met een serieuze domper.

Kris Degraeve